

## Важкий шлях до ПЕРЕМОГИ нашої над ворогом



Російсько-українська війна все триває. З лютого 2014-го року. У повномасштабному вигляді – з 24 лютого 2022 року. На центральних сторінках цього, травневого, випуску (на 3-6-й) ми пропонуємо нашим читачам цілу низку цікавих і дуже важливих матеріалів на теми цієї війни з авторитетних ЗМІ і думки авторитетних авторів. Це, наприклад, матеріал із сайту «Історична правда» «Тімоті СНАЙДЕР: Росія може програти цю війну». А в ньому, зокрема, говориться про таке: «...Сьогоднішня російська армія – це не Червона армія. Росія –

це не СРСР. Радянська Україна була джерелом ресурсів і солдатів для Червоної армії. У тій перемозі 1945 року українські солдати Червоної армії зазнали величезних втрат – більших, ніж американські, британські та французькі втрати разом узяті. Непропорційно велика частка українців пройшла свою війну до Берліна у формі Червоної армії. Сьогодні Росія воює не разом з Україною, а проти України. Вона веде загарбницьку війну на території іншої держави. І їй бракує американської економічної підтримки – ленд-лізу – яка була необхідна Червоній армії для перемоги над нацистською Німеччиною. У зв'язку з цим немає особливих підстав очікувати, що Росія переможе. Натомість можна було б очікувати, що єдиний шанс для Росії – не дати Заходу допомогти Україні, переконавши нас у неминучості її перемоги, щоб ми не застосовували свою

вирішальну економічну силу. Останні шість місяців це підтверджують: незначні перемоги Росії на полі бою припали на час, коли Сполучені Штати затримували допомогу Україні, а не надавали її...».

Також просимо звернути увагу ще на дві добірки матеріалів на тему війни з ворожою зграєю, яку ми називаємо паразитарною імперією з попередніх наших випусків. Ось вони.

«Інформаційна навала паразитів та її хитка основа» (листопад 2023-го) <http://www.kmpzt.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%8C-%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8-%D0%84-%E2%84%9620-21161-162-%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%B42023%D1%80..pdf>

«Поразка паразитарної імперії російського фашизму неминуча» (жовтень 2023-го)

<http://www.kmpzt.org.ua/wp-content/uploads/2023/10/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%8C-%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8-%D0%84-%E2%84%9619-20159-160-%D0%B6%D0%BE%D0%B2%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%8C-2023%D1%80..pdf>

Світлина – за посиланням: <https://www.unian.ua/society/derzhavniy-gerb-ukrajini-shcho-oznachaye-trizub-yogo-znachennya-novini-ukrajini-11322275.html>

## У США пояснили, які території Україна може атакувати американською зброєю

Представник Ради національної безпеки США Майкл Карпентер заявив, що дозвіл на використання американської зброї по території росії не обмежується лише захистом Харківської області. Про це пише «Голос Америки».

У відповідь на запитання журналістки щодо того, чи можна бити зброєю США для захисту не тільки Харкова, а й інших регіонів, зокрема Сумщини, Карпентер сказав: «Це (дозвіл на удари американською зброєю — ред.) поширюється на те, щоб українці могли захищатись. Так — через кордон проти атак рф, які звідти надходять».

Нагадаємо, напередодні видання Politico написало, що президент США Джо Байден таємно надав дозвіл Україні завдавати ударів по росії зброєю, яку передав Вашингтон. Згодом у пресслужбі президента Володимира Зеленського

підтвердили надання цього дозволу, однак певні обмеження досі залишаються. Так, тоді казали, що ударів американською зброєю можна завдавати виключно в прикордонних із Харківською областю районах.

Держсекретар Ентоні Блінкен також підтвердив інформацію, що президент Джо Байден дав дозвіл Україні застосовувати американську зброю для протидії російській агресії, зокрема, для ударів по території рф. Він додав, що Сполучені Штати продовжать робити те, що робили, — у разі потреби адаптуватися та підлаштовуватися.

**Юстина ЛІСОВА,**  
31 травня 2024 року  
<https://hromadske.ua/viyna/225130-ussha-poisasnyly-iaki-terytoriyi-ukrayina-moze-atakovaty-amerykanskoizbroyeu>

## Портнов з Іспанії переписав свою віллу під Києвом на дітей — «Схеми»

Проросійський діяч Андрій Портнов, який перебуває під санкціями США та виїхав з України, на початку квітня 2024 року переписав великий маєток під Києвом, в елітному селищі Козин, на своїх дітей.

Переоформленням майна в Україні займалися близькі до Портнова юристи за довіреністю, яку він у січні посвідчив у нотаріуса у Мадриді (Іспанія). Проект Радіо Свобода «Схеми» отримав у своє розпорядження договір дарування від третього квітня 2024 року.

В документі зазначається, що будинок загальною площею понад 1000 квадратних метрів та земельну ділянку у 0,65 гектара в закритому котеджному поселенні на березі Дніпра рівними частинами отримали в якості подарунка від Портнова четверо його неповнолітніх дітей.

У договорі йдеться, що при переоформленні майна у київського нотаріуса інтереси дітей особисто представляла їхня матір, цивільна дружина Портнова Анастасія Валяєва. Вона, як з'ясували «Схеми», із 2014 року має громадянство Російської Федерації. Від імені Портнова за довіреністю, посвідченою в Мадриді, діяла адвокатка Марина Парінова, яка за часів перебування політика в Україні, представляла Портнова у судах...

**Ольга ІВЛЄВА, Максим САВЧУК,**  
сайт «Радіо Свобода», 18 квітня 2024 року (У скороченому вигляді. Повністю читайте за посиланням: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-skhemy-portnov-z-ispaniyi-perepysav-villu-na-ditey/32911035.html>)

## Україна долучилася до глобальної угоди про співпрацю для безпечного розвитку ШІ

Під час другого міжнародного саміту з безпечного розвитку технологій штучного інтелекту учасники із 27 країн та представники з ЄС погодили міністерську заяву щодо ШІ, до якої доєдналася й Україна. Про це повідомляє Мінцифри.

Зазначається, що Україну на AI Seoul Summit представив заступник голови Мінцифри Георгій Дубинський. Міністерська заява зосереджена на трьох цілях використання штучного інтелекту:

- безпека
  - інновації
  - інклюзивність
- «Розвиток ШІ має значний потенціал

для української економіки та суспільства. Тож підписання заяви - це прагнення України до прозорого й захищеного розвитку штучного інтелекту, а також можливість для співпраці з іншими країнами по треку ШІ. AI Seoul Summit став продовженням попереднього саміту з безпеки ШІ в Британії, де Україна стала однією з 29 країн-дебітантів Декларації Блетчлі», - додали в міністерстві.

**Олексій ПАВЛИШ,**  
сайт «Економічна правда»,  
30 травня 2024 року  
<https://www.epravda.com.ua/news/2024/05/30/714476/>

## Німеччина: Україна виконала умови для початку переговорів про вступ до ЄС

Уряд Німеччини заявив, що Україна виконала вимоги щодо проведення реформ, необхідних для початку переговорів про вступ до Євросоюзу. Як пише «Європейська правда», про це в інтерв'ю агентству DPA заявила міністр Європи у німецькому уряді Анна Лурманн. Урядовиця закликала всі країни-члени Євросоюзу якнайшвидше узгодити проект переговорної рамки. «На думку німецького уряду, Україна виконала всі вимоги для того, щоб мати можливість розпочати переговори про вступ до ЄС у червні», — зазначила вона.

Напередодні стало відомо, що Угорщина на зустрічі послів ЄС заблокувала схвалення проекту переговорної рамки про вступ України до Євросоюзу через питання прав нацменшин. У ЄС все ще прагнуть офіційно розпочати переговори про вступ

з Україною та Молдовою до кінця червня, але для цього необхідна однаковість всіх держав Євросоюзу, у тому числі згода Угорщини.

Червень є ключовим місяцем, оскільки у липні починається піврічне головування у Раді ЄС Угорщини, яка потенційно зможе скористатися повноваженням головної для гальмування рішень щодо України.

До слова, міжурядова конференція Україна-ЄС, яку вважають початком вступних переговорів, майже напевно не відбудеться 25 червня, як було раніше анонсовано в ЗМІ.

**Андрій СИНЯВСЬКИЙ,**  
сайт «Європейська правда», 30 травня 2024 року <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/05/30/7187053/>

## І на борту цього дрона буде написано: "Це вам за Харків, тварі!"

Замість епіграфу: Збір на далекобійні дрони для ГУР МОУ Посилання на банку тут.  
Номер картки банки 5375 4112 1344 2465

Я розумію всі емоції в соцмережах на адресу росіян. І вони всі справедливі. Біда в іншому: соцмережі – це не стартові майданчики для українських ракет і далекобійних дронів. Росіяни навіть не читають всіх цих слів. Ворог отримує задоволення від того, що нам погано. У кращому разі, їм на нашу реакцію просто плювати. До того моменту, поки не прилітає у зворотньому напрямку. От тоді вже російські мережі переповнені емоціями і словами на «йо», на «є» і на «х». Так влаштовано «руський мір» – інакше до нього не доходить. А ми з вами зараз проходимо пришвидшений курс еволюції. Роззброєна колись нікчемними і жадібними «політиками», країна має тепер здійснити диво. В короткі терміни провести власну індустріалізацію і масове виробництво зброї відплати.



### ІСТОРИЧНИЙ БАЗИС «РУССКОГО МІРА»

Колись в підручниках ми з вами читали, як Орда палила місто за містом, просуваючись на захід. Сучасна росія – це продовження тієї історичної Орди. Повірте, вони нічого не чують – ані прокльонів, ані молитов. Якою б була реакція ординського хана на те, що його підлеглі вбивають дітей, вагітних жінок, старих? Посміявся б, мабуть. Якою є реакція росіян на те ж саме? Дуже подібною. І навіть цинічнішою: росіяни регулярно запускають наратив про те, що це ми тут самі себе вбиваємо. Фальшивку про Бучу зняли, намагаються світу це лайно показувати. Сучасна Росія – це орда, осучаснена дезінформаційними технологіями. На жаль, ми поставлені в умови виживання. Ця ситуація є вкрай несправедливою з точки зору загальнолюдських цінностей. Але нашому ворогу плювати і на ці самі цінності і на уявлення про справедливість. Він виконує свою програму захоплення територій і підкорення мільйонів людей. Росіянам потрібне «живе м'ясо» для подальшого руху їхньої орди на захід. Вони вже пересувають кордони держав Балтії. Тобто, грюкають у двері країн, які об'єдналися в оборонному союзі НАТО.

### РОСІЙСЬКИЙ КУЛЬТ ВІЙНИ

Готуючись до війни проти України, «руський мір» майже не приховував своєї доктрини. Просто у нас це мало хто розумів. Росіяни навіть у сльозливих піснях про своїх батьків не стримувалися, запускаючи у голови мільйонів людей програму майбутньої війни. Пам'ятаєте це «умілітєльное до слёз»: «дорогие мои старики... мы еще, мы еще повоюем»? Вони справді готувалися воювати. І ця пропаганда війни й у нас вдома лунала з кожної праски, ось що трагічно. На весіллях люди «білі танці» влаштовували під цей різновид російської пропаганди війни. Витирали слюзу зворушення від такої любові росіян до своїх «стариков». Думали, що це така алегорія, що «ми ще повоюємо» – це не про війну, а про любов. Яка наївність! Які догори дригом перевернуті цінності! Це не була алегорія. Масована російська пропаганда зробила свою чорну справу. Путінському режиму вдалося вивести популяцію людей, які живуть війною, які підтримують війну, які пропагують війну, які використовують війну заради політичної консолідації і підвищення рейтингу. Які вважають війну кращим способом розвитку своєї держави. Всі наші емоції у соцмережах є зрозумілі. Нарешті, коли нас намагаються вбити, ми ворога називаємо ворогом і вбивцею. Але він цього не чує. Там, в Росії, в чотири зміни клепають «Шахеда».

Ворогу байдуже, як ми його називаємо. Це його не зупинить. Його зупинять наші конкретні дії. Коли ми виробляємо власні дрони і пакуємо їх вибухівкою, це явище, яке є абсолютно протилежним тому, що робили з нашою країною т.зв. «політики», коли запустили процес деіндустріалізації й демілітаризації країни. Це зворотній процес, у якому Україна формує свою індустріальну базу, набуває технології і виробляє зброю відплати. А ось те, як працює зброя відплати, росіяни чують. І їм дуже не подобається, коли у них на очах зникає, як роса на сонці, гордість російської орди – Чорноморський Флот РФ. Повірте, ось це вони відчувають дуже добре. Або коли зупиняються їхні НПЗ, які є джерелом фінансування окупаційної армії.

Тож моя пропозиція наступна. Висловивши свій гнів, робіть конкретні справи. Результати яких ворог відчує власною шкірою. У контексті таких справ – і підтримка нашого збору на далекобійні дрони для ГУР МОУ. Ефективність використання яких гарантовано. І це те, що ворог і почує, і побачить. А в якості позитивної емоції на борту українського супер-дрона, який долає ворожі РЕБ-системи й влучає точно в ціль, цілком можна написати: «Це вам за Харків, тварі!». За Маріуполь. За Рубіжне, за Сіверодонецьк, Лисичанськ, Попасну... Нам багато дронів треба. І ці дрони, і збір грошей на виробництво цих комплексів БПЛА – це одна з найдівіших справ, яку ми з вами можемо робити. Навіть поєднуючи це з гнівом праведним у соціальних мережах. Номер банки й картки банку дивись на початку.

Дмитро ТУЗОВ, політичний оглядач, журналіст, сайт «Українська правда», 26 травня 2024 року

На фото: наслідки удару двома російськими КАБама по цивільному об'єкту – гіпермаркету «Епіцентр». Кількість вбитих росіянами людей, щонайменше 11 осіб, 40 поранених і 17 зникли безвісти.

## ПРАВИТЕЛЯМ- ПАЗИТАМ ПОТРІБНІ МОВЧАЗНІ ВИКОНАВЦІ

**Влада сил зла насамперед шукає матеріальну і статусну вигоду для себе і їй притаманно вивисуватись над іншими. Це влада темних зверхників і паразитів. А влада сил добра відчуває відповідальність за свої дії як перед собою, так і перед підлеглими, які її обрали. Це влада світлих творців і трудівників. Перша з названих ставиться до природи як до джерела свого матеріального збагачення, а друга намагається жити у гармонії з природою, контактувати з нею на рівні співтворчості. Пізнаючи світ, вона ставить за мету знайти своє місце в ньому, а не вказувати на місце для інших. Сьогодні російсько-українська війна якраз і є протистоянням цих двох сил. Причому сили зла мають зброю масового знищення, а сили добра – ні.**

Принижуючи інші держави і народи та використовуючи для цього як зброю для безпосереднього знищення людей, так і брехню для їх залякування на інформаційному полі, паразитарна імперія потребує для самоствердження мовчазних виконавців своєї волі, аби відчувати «свою велич». Тому вона гостро ненавидить всіх тих, для яких основа розвитку – не мовчазна покора «вищестоящим», а свобода (включно зі свободою слова).

А наша Україна, найбільша за територією країна Європи і західна сусідка цієї імперії, якраз і є тим утворенням, де люди (і навіть – цілий народ) протягом століть понад усе цінували свободу. Ось чому вже одинадцятий рік поспіль (особливо відверто і гостро – протягом останніх більше двох років) ця паразитарна імперія, здичавіла у своїй ненависті до всього вільного і справді творчого, так настійливо намагається зламати нас, окупувати і знищити.

## Тоді паразитарна імперія зникне...

за десятиліттям (частина з них – навіть після початку російсько-української війни в лютому 2014-го року) співпрацювали з цією паразитарною імперією. А щодо цілої низки приватних компаній у тих же державах-союзниках, то така співпраця триває і досі.

Ну, і звичайно ж, велику роль у можливостях нашого сьогодення протистояння відіграв і той момент, що приблизно тридцять років тому Україна була повністю роззброєна як ядерна держава, на розпродажу частини іншого озброєння породжений українською ж владою олігархат істотно примножив свої статки, а в захисному фундаменті нашої держави виявилися (це стало зрозумілим уже після лютого 2024-го року) неабиякі руйнівні процеси.

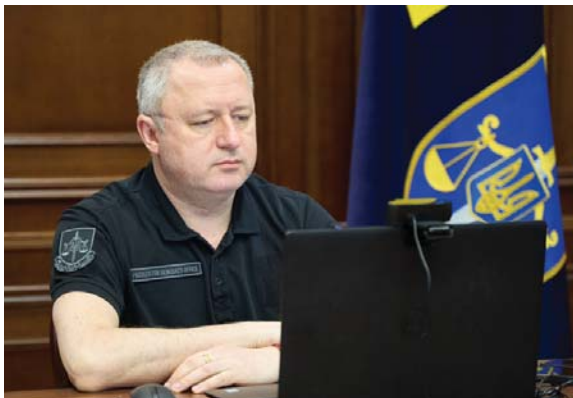
### ОСНОВА МАЙБУТНЬОЇ ПЕРЕМОГИ УКРАЇНИ – ДОЛЕНСНЕ ЄДНАННЯ

Остаточна перемога України над паразитарною імперією у цій війні буде лише тоді, коли та імперія, яка останнім часом гостро виявила себе як держава російського фашизму, зникне і поповнить собою смітник історії. У той же час і людству на планеті, і всій живій природі стане легше дихати і вільніше та спокійніше жити.

Але таке станеться, на мій погляд, лише після того, як свої зусилля проти паразитів і злочинців об'єднають творці і трудівники. У тому ж випадку, коли паразитарне імперське утворення залишиться (а тим більше – не буде роззброєне як ядерна держава), говорити про остаточну перемогу над цим лютим ворогом буде передчасно.

Сергій ЗІНЧЕНКО

## З початку повномасштабного вторгнення ворог пошкодив або зруйнував понад 1060 об'єктів культурної спадщини



На цьому Генеральний прокурор Андрій Костін наголосив під час виступу онлайн на слуханнях Комітету з питань культури, науки, освіти та ЗМІ Парламентської асамблеї Ради Європи.

Генпрокурор розповів, що 40 українських музеїв було розграбовано, а десятки тисяч культурних цінностей викрадено.

З 2014 року росія цілеспрямовано намагається стерти українську ідентичність: грабує та руйнує культурну спадщину, викрадає та русифікує наших

дітей, катує та вбиває кожного, хто ідентифікує себе як українець.

Андрій Костін акцентував, що розслідування цих злочинів та притягнення винних до відповідальності – серед пріоритетів роботи Офісу Генпрокурора. Наразі здійснюється понад 78 розслідувань щодо воєнних злочинів проти культурної спадщини. Триває тісна співпраця з міжнародними механізмами правосуддя та країнами-партнерами, зокрема з метою розшуку та повернення об'єктів культурної спадщини.

«Важливо і надалі об'єднувати та посилювати нашу роботу заради відновлення української культурної спадщини. Щиро вдячний за вагомий внесок членкині постійної делегації Верховної Ради в ПАРЕ Євгенії Кравчук, авторці резолюції «Протидія знищенню культурної ідентичності під час війни та миру». Ця резолюція була одностайно підтримана Комітетом і ми сподіваємось на підтримку документа на пленарному засіданні ПАРЕ», – зазначив Генпрокурор.

Сайт «Офіс Генерального прокурора», 28 травня 2024 року <https://gp.gov.ua/ua/posts/zpocatku-povnomashtabnogo-vtorgnennya-vorog-poskodiv-abo-zruinuvav-ponad-1060-obektiv-kulturnoi-spadshhni>

## У Кривому Розі розікрали мільйон на ремонті укріплень

Прокуратура повідомила про підозру начальницю відділу освіти виконкому однієї із районних рад у м. Кривий Ріг та п'яти її співучасникам. Про це повідомляє пресслужба Офісу Генпрокурора. Їм інкримінують заволодіння чужим майном шляхом зловживання особою своїм службовим становищем, вчинене в особливо великих розмірах, та службове підбурення у складі організованої групи. За даними слідства, службовиця розробила злочинний план заволодіння бюджетними коштами, виділеними на поточний ремонт укріплень у закла-

дах освіти м. Кривого Рогу.

До злочинної схеми вона залучила директора дитячо-юнацької спортивної школи, бухгалтера відділу освіти виконкому і трьох підприємців. Підозрювані внесли завідомо неправдиві відомості до офіційних документів щодо вартості будівельних матеріалів. На підставі цих документів було перераховано кошти на користь підконтрольних підприємств. «У подальшому кошти були розподілені між учасниками організованої групи.

Своїми протиправними діями підозрювані призвели до суттєвих

збитків територіальній громаді – понад 1 млн грн.», – йдеться в повідомленні. Під час проведення санкціонованих обшуків за місцями проживання та роботи фігурантів вилучено грошові кошти, документацію, що підтверджує злочинну діяльність, та автомобілі. Наразі всім підозрюваним обрано запобіжні заходи – тримання під вартою. Начальницю та бухгалтера відділу освіти виконкому відсторонено від займаних посад.

Нагадаємо:

Підприємцю не вдалося приватизувати готель «Феофанія» вартістю 454 мільйона.

Віктор ВОЛОКІТА, сайт «Українська правда», 27 травня 2024 року <https://www.epravda.com.ua/news/2024/05/27/714291/>

# Важкий шлях до ПЕРЕМОТИ нашої над ворогом

**«Білий дим! Посли ЄС домовилися про передачу Україні конфіскованих надприбутків від російських державних активів, які заморожені в Євросоюзі», – написав 8 травня у соцмережі X (Twitter) редактор «Радіо Свобода» з питань Європи Рікард Джозвяк.**

**Ще з лютого Європейський Союз напружував комплексну політику використання російських суверенних активів Центрального банку РФ, що були заморожені внаслідок санкцій, для допомоги Україні.**

**І рішення послів насправді відкриває дорогу до практичного втілення, вперше, більш ніж за півтора року, наближаючи реалістичне використання російських активів в інтересах України.**

**Однак ще важливішою стала заява канцлера Німеччини Олафа Шольца про те, що «в Європі є консенсус щодо того, що ми хочемо використати прибутки від заморожених російських активів [...] Це значна сума, кілька мільярдів на рік».**

**Враховуючи те, що Німеччина тривалий час була чи не головним опозиціонером в ЄС щодо цього питання, це суттєва зміна позиції на користь України.**

**Спробуємо розібратися, що це означатиме для України на практиці? Зокрема, на які суми може розраховувати Київ? І які перешкоди на шляху до отримання цих коштів ще залишаються?**



## БЕРЛІН ЗМІНЮЄ КУРС

Перший крок до відчуження російських коштів на потребу України в ЄС зробили ще на початку року. 12 лютого цього року Рада Європейського Союзу постановила, що прибутки, згенеровані від російських активів, не захищені суверенними імунітетами, оскільки вони виникли в результаті операцій з основною сумою, а не були внесені на депозит Центробанку РФ. Загалом план використання російських активів для фінансової допомоги Україні, який особливо підтримав Жозеп Боррель, Євросоюз вирішив імплементувати поетапно. На першому етапі ці центральні депозитарії повинні обліковувати та управляти такими надзвичайними залишками грошових коштів, що накопичуються внаслідок іммобілізації активів та резервів Центрального банку Росії, окремо від інших видів діяльності, а також окремо зберігати отримані доходи від них отримані після лютого 2024 року.

Вже в березні Євросоюз почав готувати наступний етап: наприкінці місяця лідери блоку підтримали ідею Брюсселя надавати Україні до \$3 млрд на рік за рахунок цих доходів, а перші кошти Україна може отримати вже в середині нинішнього року. Тоді ж європейські лідери відкрито заявили, що російські кошти повинні бути використані на фінансування постачання озброєння та розвитку оборонної промисловості. «Білий дим», про який написав Джозвяк, означав, що послы ЄС погодили текст пропозиції, яка дозволить використати прибуток від заморожених російських активів. Вона передбачає, що 90% доходів від російських активів будуть передані Україні. А решта 10% утримає депозитарій Euroclear як страховий поліс для фінансування можливих позовів з боку РФ. З суми, яка буде передана Україні, 90% коштів будуть надходити до Європейського фонду миру ЄС, з якого фінансується військова допомога Україні, а 10% – розподілені на інші потреби через бюджет ЄС.

Міністри все ще повинні затвердити офіційний текст, за яким потім буде прийняте формальне рішення на рівні ЄС. Од-

нак констатувати можна напевно: політична воля використати російські кошти для України є. І важливо, що воля до цього з'явилася у найбільшого важковаговика ЄС – Німеччини. А вже ще минулого року уряд Німеччини активно виступав проти конфіскації. Тоді країна дотримувалася позиції, що управління російськими коштами матиме складні фінансові та юридичні наслідки для всього ЄС. Однак вже у травні 2024 року Берлін вустами федерального канцлера заявив, що готовий погодитися на використання прибутків від російських активів для допомоги Україні. Олаф Шольц підтримав ідею того, щоб використати до 90% доходів, які накопичуються від заморожених російських активів, щоб закупити зброю для України. Політик також наголосив, що важливим елементом заходів щодо управління російськими активами є консенсус країн-членів в їх необхідності та правомірності. Проте серед позитивних новин для України є й тривожні сигнали, про які треба поговорити окремо.

## ГОЛОСИ СКЕПТИКІВ

Попри позицію Німеччини, всередині блоку все ще існують внутрішні суперечки стосовно теми активів РФ. Зокрема, міністр економіки та фінансів Франції Бруно ле Мер вважає, що як управління, так і конфіскація активів потребують належного юридичного обґрунтування та поваги до верховенства права. Посадовець наголошує, що заходи щодо російських активів повинні мати підтримку G20, що є нереалістичним, оскільки Росія є членом цієї групи. А ще на політику ЄС, окрім держав, впливають і банки. Адже саме вони чи не найпершими приймають на себе «російський гнів», якщо Євросоюз вдаватиметься до ризиків кроків.

В інтерв'ю Financial Times виконавчий директор та голова правління Euroclear Лів Мострі зазначила: «Ми повинні бути дуже уважними до привабливості євро та європейських ринків капіталу для міжнародних інвесторів». Очільниця Euroclear зазначила, що компанія не виступатиме проти окремих планів ЄС щодо використання прибутків, отриманих від активів російського

Центробанку. Вона назвала такий крок менш ризикованим, оскільки Euroclear не виплачує відсотковий дохід від депозиту клієнтам, а прибутки юридично належать Euroclear. Вже після першого рішення ЄС у лютому низка європейських банків виступили проти пропозиції щодо перерозподілу мільярдів доларів доходів, отриманих від заморожених російських активів, побоюючись, що це може призвести до численних судових позовів від РФ.

Деякі експерти вважають, що юридично немає підстав розмежовувати суверенні активи та доходи, які вони генерують. Не знаючи деталей контрактів, за якими ЦБ РФ розмістив свої активи в Euroclear, важко визначити, чи не претендує РФ на доходи від цих активів. Як наслідок, деякі банки обговорюють з урядами перспективи відшкодування, яке вони можуть вимагати для гарантії участі в планах ЄС. Банкіри переймаються тим, що план ЄС стосовно доходу від російських суверенних активів може бути поширений на активи на рахунках приватних осіб та компаній, які потрапили під санкції.

## ЄВРОПА ПРАГНЕ КОНСЕНСУСУ

Причин, чому ЄС порівняно швидкими темпами вибудовує стратегію використання російських активів для допомоги Україні, зонайменше дві.

Перше – політична воля країн-членів. Зрозуміло, що ефективним буде лише те рішення, яке країни погодяться імплементувати на національному рівні. Політика повинна враховувати інтереси й тих країн, котрі більш насторожено ставляться до будь-яких заходів стосовно коштів Центрального банку РФ. Для цього в ЄС заявили, що нейтральні країни можуть відмовитися від плану використання прибутків від заморожених активів для купівлі зброї для України. Вони можуть обмежитися наданням гуманітарної допомоги.

Друге – президентство в Раді Європейського Союзу. У червні завершується термін бельгійського головування, після чого повноваження перейдуть до Угорщини. Навряд чи Будапешт, який минулого тиж-

ня висловив застереження щодо нової пропозиції блоку стосовно санкцій проти РФ, провадитиме ефективну політику в делікатному питанні використання російських суверенних активів. Оскільки ЄС далеко не ізольований суб'єкт міжнародного права, йому доведеться мати справу і з протилежною позицією Сполучених Штатів стосовно питання російських активів. Наразі США прийняли закон «Про відновлення економічного процвітання та можливостей для українців» (Rebuilding Economic Prosperity and Opportunity (REPO) for Ukrainians Act, надалі – REPO), а президент Джо Байден вже навіть його підписав. Закон наділяє президента США правом конфісковувати суверенні активи РФ, які мають передаватися на рахунок спеціального неприбуткового «Фонду підтримки України» (Ukraine Support Fund).

## Україна чітко усвідомлює, що війна закінчиться переговорами, – секретар РНБО Литвиненко



Україна потребує перемир'я не на 2 роки, а стійкого миру на десятиліття. Про це заявив у зверненні до учасників Форуму регіону Балтійського моря: «НАТО 2024 і Арктична Європа» секретар РНБО Олександр Литвиненко, передає Цензор.НЕТ.

«Україна чітко усвідомлює, що війна закінчиться переговорами. І тому була підготовлена і просувається формула миру Президента Зеленського. Наша позиція дуже проста і переконаний, вона буде підтримана учасниками Саміту миру у Швейцарії у червні 2024 року. Це справжній дипломатичний трек, який має всі шанси сприяти досягненню справедливого миру», – зазначив секретар РНБО.

За словами Литвиненка, Україна потребує не перемир'я на 2 роки, а стійкого миру на десятиліття, який би уможливив розвиток країни. «І це питання безпекових гарантій. Безпекові угоди, що реалізують минулорічну заяву G7 – без найменшого сумніву важливий крок. І ми високо цінуємо зусилля президента А.Штубба та усього фінського народу, який як ніхто знає критичне значення безпеки для сусідів Росії. Проте Україна потребує саме гарантій, і фінський приклад наочно демонструє – сьогодні в Європі наявні тільки одні справжні гарантії – це членство у НАТО. Саме тому ми сподіваємось отримати запрошення до Альянсу вже на цьогорічному Вашингтонському саміті НАТО», – додав він.

## ПЕРЕГОВОРИ З РФ

Раніше ЗМІ повідомили, що західні країни готуються переконати Зеленського погодитися на переговори з РФ щодо припинення війни. Водночас російський диктатор заявив, що РФ готова брати участь у мирних переговорах, але її не запрошують на конференцію у Швейцарії.

Сайт «Цензор.НЕТ», 20 травня 2024 року

[https://censor.net/ua/news/3490355/viyina\\_zakinchytysya\\_peregovoramy\\_zayava\\_sekretarya\\_rnbo\\_lytvynenka](https://censor.net/ua/news/3490355/viyina_zakinchytysya_peregovoramy_zayava_sekretarya_rnbo_lytvynenka)

Читайте на Джерело: <https://censor.net/ua/n3490355>

## Формула конфіскації: за яким принципом прибуток від активів РФ піде на потреби України

Таким чином, єдиного підходу до питання активів, як і єдиного механізму допомоги Україні за рахунок російських суверенних коштів, поки що не створено. І цілком ймовірно, що ця робота ще потребуватиме чимало часу. Це пояснюється й різним співвідношенням «м'якої сили» між ЄС та США, і їхніми внутрішньополітичними передумовами до обрання того чи іншого інструменту. Однак попри різні підходи, двох фундаментальних цілей буде досягнуто: допомогти Україні та зробити це коштом агресора.

Перед Євросоюзом стоять непрості завдання.

З одного боку – залучити якомога більше країн до майбутньої політики, створивши умови як для прихильників ідеї, так і для тих держав та інших суб'єктів процесу, як-от банки, які сумніваються.

З іншого – встигнути запустити механізм у доволі короткі строки, аби попередити можливі кроки майбутніх очільників Ради ЄС та представити план дій на саміті G7 в Італії вже наступного місяця.

А на додачу цей план ще має пройти тест на міжнародному рівні, зокрема – як його сприймуть країни Глобального Півдня. Тут варто нагадати, що у спільній заяві лідери Китаю та Росії Сі Цзіньпін і Володимир Путін заявили, що «засуджують ініціативи щодо конфіскації активів і майна іноземних держав і наголошують на праві таких держав застосовувати заходи у відповідь згідно з нормами міжнародного права». І це означає, що головна боротьба ще попереду.

Сайт «Європейська правда», 20 травня 2024 року.

Автори: Софія Косаревиц, аналітичка Центру Дністрянського, Іван Городиський, адвокат, директор Центру Дністрянського

Матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у рамках проєкту «#Compensation4UA/ Відшкодування воєнних збитків для України. Фаза III: адвокація кроків задля гарантування сталості стратегії компенсації»

ФОТО: AFP/EAST NEWS  
H T T P S : / / W W W . E U R O I N T E G R A T I O N . C O M . U A / A R T I C L E S / 2 0 2 4 / 0 5 / 2 0 7 1 8 6 1 9 1 /

# Важкий шлях до ПЕРЕМОГИ нашої над ворогом

І занадто багато з нас під час російської агресії в Україні повірили в це. У лютому 2022 року, коли Росія розпочала повномасштабне вторгнення до свого сусіда, консенсус полягав у тому, що Україна впаде за лічені дні. Навіть сьогодні, коли Україна тримається вже понад два роки, серед друзів Росії в Конгресі та Сенаті переважає думка, що Росія повинна врешті-решт перемогти. Успіх Москви не на полі бою, а в наших головах. Росія може про-

жави. І їй бракує американської економічної підтримки – ленд-лізу – яка була необхідна Червоній армії для перемоги над нацистською Німеччиною. У зв'язку з цим немає особливих підстав очікувати, що Росія переможе. Натомість можна було б очікувати, що єдиний шанс для Росії – не дати Заходу допомогти Україні, переконавши нас у неминучості її перемоги, щоб ми не застосували свою вирішальну економічну силу.

Росія не змогла утримати війська на полі бою довше, ніж понад три роки.

У Сполучених Штатах існує велика нервозність з приводу поразки Росії. Якщо щось здається неможливим, ми не можемо уявити, що може статися далі. І тому існує тенденція, навіть серед прихильників України, думати, що найкращим рішенням буде нічого. Таке мислення є нереалістичним. І за нервовістю проступає дивна американська пиха. Ніщо не може вести війну таким чином. І ніщо в наших попередніх спробах вплинути на Росію не вказує на те, що ми можемо здійснювати такий вплив. І Росія, і Україна воюють, щоб перемогти. Питання в тому, хто переможе і з якими наслідками? Якщо переможе Росія, наслідки будуть жахливими: ризик більшої війни в Європі, більша ймовірність китайської авантюри в Тихому океані, послаблення міжнародного правопорядку в цілому, ймовірне поширення ядерної зброї, втрата віри в демократію.

Для Росії нормально програвати війни. І, загалом, це спонукало росіян до роздумів і реформ. Поразка в Криму змусила самодержавство скасувати кріпосне право. Програш Росії Японії призвів до експерименту з виборами. Поразка СРСР в Афганістані призвела до реформ Горбачова і, таким чином, до закінчення Холодної війни. Крім російських особливостей, історія пропонує більш загальний і ще більш обнадійливий урок про імперії. Сьогодні Росія веде імперську війну. Вона заперечує існування української держави і нації та чинить звірства, які нагадують найгірше з європейського імперського мину-

лого. Мирна Європа сьогодні складається з держав, які програли свої останні імперські війни, а потім обрали демократію. Програти свою останню імперську війну не тільки можливо: це також добре, не тільки для світу, але й для вас.

Росія може програти цю війну, і повинна програти, заради самих росіян. Переможена Росія – це не лише кінець безглуздим втратам молодих життів в Україні. Це також єдиний шанс Росії стати постімперською країною, країною, де можливі реформи, де самі росіяни будуть захищені законом і матимуть право голосу. Поразка в Україні – це історичний шанс для Росії стати нормальною країною, як скажуть росіяни, які прагнуть демократії та верховенства права.

Як і Сполучені Штати та Європа, Україна святкує перемогу 1945 року 8 травня, а не 9 травня. Українці мають повне право пам'ятати та інтерпретувати цю перемогу: вони більше, ніж росіяни, постраждали від німецької окупації та загинули у величезній кількості на полі бою. І українці мають право вважати, що Росія сьогодні, як і нацистська Німеччина в 1945 році, є фашистським імпералістичним режимом, який можна і потрібно перемогти. Минулого разу фашизм був переможений, тому що коаліція трималася міцно і застосувала свою переважаючу економічну міць. Те ж саме відбувається і зараз.

Сайт «Історична правда», 13 травня 2024 року. (У скороченому вигляді. ПОВНІСТЮ – за посиланням: <https://www.istravda.com.ua/columns/2024/05/13/63915/>)

## ТІМОТІ СНАЙДЕР: РОСІЯ МОЖЕ ПРОГРАТИ ЦЮ ВІЙНУ

грати. І вона повинна програти, заради світу – і заради себе самої

Сьогоднішня російська армія – це не Червона армія. Росія – це не СРСР. Радянська Україна була джерелом ресурсів і солдатів для Червоної армії. У тій перемозі 1945 року українські солдати Червоної армії зазнали величезних втрат – більших, ніж американські, британські та французькі втрати разом узяті. Непропорційно велика частка українців пройшла свою війну до Берліна у формі Червоної армії. Сьогодні Росія воює не разом з Україною, а проти України. Вона веде загарбницьку війну на території іншої дер-

Останні шість місяців це підтверджують: незначні перемоги Росії на полі бою припали на час, коли Сполучені Штати затримували допомогу Україні, а не надавали її. Сьогоднішня Росія – це нова держава. Вона існує з 1991 року. Як і Брежнев до нього, президент Росії Володимир Путін керується ностальгією. Він посилається на радянське, а також російське імперське минуле. Але Російська імперія також програвала війни. Вона прогнала Кримську війну в 1856 році. Вона прогнала російсько-японську війну в 1905 році. Вона прогнала Першу світову війну в 1917 році. У жодному з цих трьох випадків

Генеральний штаб Збройних сил України повідомив про знищення російського морського тральщика «Ковровець», що входить до складу Чорноморського флоту РФ. Цей корабель дуже активно використовувався російськими військами для своїх найскладніших операцій.

«Силами оборони України знищено морський тральщик «Ковровець», - сказано у ранковому зведенні генштаба ЗСУ в неділю. Військово-морські сили уточнили, що тральщик знищили в ніч на 19 травня. Де саме і чим уразили російський корабель, українські військові не повідомили. Опівночі керівник окупаційної адміністрації Севастополя Михайло Развожаєв повідомляв про ракетну атаку на Крим, яку начебто змогла відбити протиповітряна оборона. «За даними рятувальної служби Севастополя, пошкодження цивільної інфраструктури не зафіксовано», - зазначив він. З інформації Развожаєва випливає, що Севастополь атакували касетними боеприпасами. Про це ж повідомляє і міністерство оборони РФ. «Черговими засобами ППО 9 оперативного-тактичних ракет АТАСМС та один БПЛА було знищено над територією Республіки Крим», - сказано в заяві міністерства.

За минулі два тижні Україна декілька разів атакувала військові об'єкти РФ на півострові Крим, зокрема на аеродромі Бельбек. За даними росіян, для ударів застосувались надані США далекобійні ракети АТАСМС з касетною бойовою частиною.

**ЩО ТАКЕ ТРАЛЬЩИК «КОВРОВЕЦЬ» І ЧОМУ ВІН РЕКОРДСМЕН?**  
«Ковровець» – це морський траль-

## Україна заявила про знищення російського корабля «Ковровець». Чому його називають рекордсменом



щик, який призначений для проведення за тралами кораблів та суден, розвідувального та контрольного тралення, прокладання фарватерів у

мінних полях, участі у постановці мін у дальній зоні від своїх баз. До складу ЧФ цей корабель увійшов рівно 50 років тому. Він брав участь в охороні радянських промислових суден у районах риболовлі в Атлантиці біля узбережжя Західної Африки. Вирішував завдання протимінного забезпечення радянського судноплавства у Перській затоці, коли тривала ірано-іракська війна.

За перший свій похід до Перської затоки 1987 року провів 16 конвоїв (27 радянських судів) через вибухонебезпечні райони, пройшовши 17 900 миль. У 1988 році провів 32 танкери та транспорт через міннонебезпечні райони Перської затоки. У лютому 2016 року розпочав протимінне патрулювання біля берегів Сирії. У січні - травні 2017 року брав участь у складі постійного оперативного з'єднання ВМФ РФ у Середземному морі. Екіпаж корабля - 68 осіб, водотоннажність - 745 тонн (повна - 800 тонн), довжина - 61 метр, ширина - 10,2 метра. На борту має потужну акустичну і радіолокаційну системи, зенітно-ракетні комплекси «Стріла-2», артилерійські та кулеметні установки, реактивний бомбомет.

В травні 2017 року «Российская газета» повідомляла, що «Ковро-

вец» поставив рекорд перебування на бойовій службі в дальній морській зоні. Цей тральщик пробув 132 дні бойової служби в Середземному морі біля берегів Сирії. Там він шукав міни, які начебто могли встановити бойовики ІДІЛ. «Є інформація про те, що бойовики ІДІЛ захопили склад із донними мінами. І хоча сумнівно, що іділовці без морських носіїв замінюють підходи до морських баз, заплановано регулярне тралення біля узбережжя Сирії. Навіть якщо інформація не підтвердиться, то тралення стане нормою для безпеки кораблів та екіпажів», - повідомляло агентство РИА Новості в лютому 2016 року. Біля берегів Сирії «Ковровець» замінив інший тральщик - «Іван Голубець». Це судно також постраждало від української атаки. В жовтні 2022 року морські дрони ЗСУ атакували цей тральщик в бухті Севастополя. Те, що «Іван Голубець» отримав пошкодження, визнала міністерство оборони РФ. Можливе ураження тральщика «Ковровець» російська влада не коментувала.

Сайт «BBC NEWS Україна», 19 травня 2024 року <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c6pp301zv1zo>

Сполучені Штати не планують надсилати в Україну військових інструкторів, про це 20 травня заявив Голова Об'єднаного комітету начальників штабів США генерал Чарльз Браун під час пресконференції за результатами Контактної групи з підтримки України. «Дозвольте мені поставити цю дискусію у контекст (дискусію про американських інструкторів в Україні - ред.). Якщо повернутись до лютого 2022 року, у нас там [в Україні] були наші військовослужбовці, які працювали на тренуваннях з українцями. Зараз цього не відбувається. Коли я казав, що колись врешті ми зможемо це робити знову, це як тільки військовий конфлікт закінчиться, коли буде краща ситуація, тоді я підозрюю, ми зможемо привезти інструкторів. Але наразі немає планів привозити американських інструкторів в Україну», - заявив генерал. Голова Об'єднаного комітету начальників штабів США також заявив, що в час ракетних російських атак Україна змушена витрачати західні боеприпаси, щоб захистити небо. По завершенню засідання Контактної групи із підтримки України (зустріч у форматі «Рамштайн») генерал Браун сказав: «Українці постають перед викликами щодо власних резервів та запасів, що підкреслює невідкладність роботи цієї коаліції для підтримки України».

Голова Об'єднаного комітету начальників штабів Чарльз Браун наголосив на необхідності союзників триматися разом і підтримці України: «Безпеки та процвітання для всіх націй можна досягти лише об'єднаними та спільними зусиллями». «Наша підтримка України – це не просто акт солідарності, це стратегічна необхідність, яка зміцнює ширшу міжнародну безпеку. Російська агресія, якщо її не зупинити, може надихнути інші авторитарні режими кинути виклик міжнародним нормам і порушити суверенітет їхніх сусідів. Це підкреслює, наскільки важливою є рішуча та об'єднана відповідь. Глобальні події мають далекосяжні наслідки, які впливають на всіх нас. Наші спільні дії сьогодні формують геополітичний ландшафт нашого завтра», - зазначив Браун. Лава Пентагону Ллойд Остін наголосив, що сказав, партнери України продовжують бути об'єднані. «Путін сподівається, що ця група розпадеться, але він помиляється», - сказав міністр оборони США.

Президент України Володимир Зеленський в інтерв'ю Reuters у понеділок, 20 травня, заявив, що країни Заходу надто повільно ухвалюють ключові рішення щодо військової підтримки України. Президент розповів, що підготує партнерів до більш безпосередньої участі у війні з Росією, зокрема, пропонує допомогти Україні

## Пентагон: США не планують надсилати в Україну військових інструкторів

перехоплювати російські ракети в повітрі над Україною, це дозволило б ЗСУ використовувати західну зброю проти російської військової техніки біля кордону. «Ви не можете це забезпечити прямо зараз? Добре ... повертаючись до літаків, які у вас є на території сусідніх країн НАТО: підніміть їх ... збивайте цілі, захищайте цивільних», - сказав Зеленський. «Чи можуть вони це зробити? Я впевнений, що так. Це напад країн НАТО, причетність? Ні», - додав президент України, який, як описує Reuters, не приховував розчарування.

Коментуючи надання Україні систем ППО, Зеленський сказав, що союзники роблять

«один великий крок вперед, але перед цим два кроки назад», додавши, що кожне важливе рішення відбувається приблизно із запізненням на рік.

20 травня у віртуальному форматі відбулось вже 22 засідання високопоставлених представників оборонних відомств країн Контактної групи з питань оборони України (формат «Рамштайн»).

Сайт «Голос Америки», 20 травня 2024 року <https://www.holosamerkyky.com/a/pentagon-ne-nadsylatyme-v-ukrainu-instruktoriv/7619952.html>

# Важкий шлях до ПЕРЕМОГИ нашої над ворогом

**«Мені того дня пощастило багато разів», - каже Микола Ворончук. 16 січня поранений український військовий лежав на холодному насипу поблизу окопів. Він розповідає, що спочатку росіяни хотіли його застрелити, але потім розділи догола і кинули, «щоб здох як собака».**

Чоловік лежав майже голий. Росіяни зняли його турнікет і забрали собі. Але Микола каже, що поповз до тіла мертво-

просто кинув Миколу помирати на морозі.

«Куля зайшла в руку. При цьому вона витягнула із бушлата волокно і закрила мені артерію. Я не стік кров'ю відразу. До того ж, довго лежав на холоді і була менша циркуляція крові», - каже чоловік. «І ще одне диво, коли наша артилерія була по ворожих позиціях, наді мною пролітали осколки від снарядів, жоден мене не зачепив».

Коли він побачив дрон, який

яких довго приховував, що воює в гарячих точках, Яні Микола розповідав, де він і загалом описував ситуацію. Перед пораненням ці стосунки, каже чоловік, дуже підтримували його моральний дух, і так виникли почуття. Микола подзвонив Яні на другий день після операції. Вона його заспокоїла, коротко сказавши, що все буде добре. «Це прозвучало якось холодно, і я вирішив, що вона відмовиться

потрібні», - каже чоловік.

Перший дрон біонічною рукою Микола складав понад тиждень. Коли знову взяв у руки паяльник, емоції переповнювали. «Я одного дня трішки спробував паяти, іншого. Це було не з першого разу і навіть не за день. Це було радісне відчуття. Я був трішки у відчаї, що не можу займатися улюбленою справою. Але коли зрозумів, що можу паяти - ці емоції ні з

## «Дрон врятував моє життя на полі бою. Тепер я допомагаю їх виготовляти»

го росіянина, який лежав поруч, зняв з його бронешита турнікет і наклав собі на поранену руку. На сирій землі він лежав понад п'ять годин. Було дуже холодно. Невдовзі почала працювати українська артилерія. Над Миколою повис дрон і він зрозумів, що це його шанс на порятунок. «Я постійно молився, щоб врятуватись, я дуже хотів додому. Коли побачив наш дрон, я помавав, що я живий. Зрозумів, що мене побачили, і в мене з'явився шанс на порятунок», - каже Микола. Чоловік не відчував руки, на адреналіні, навіть не відчував болю. «Я розумів, що або виживу без руки, або не виживу в принципі». В той момент Микола не міг і подумати, що в нього буде нова, «розумна» рука і він зможе робити нею дрони.

### «РОЗДЯГЛИ ДО ТРУСІВ»

Микола воював у складі 79-ї десантно-штурмової бригади. Спершу корегував артилерію, потім став навідником. Того дня у артилеристів зламався навідинний механізм на гарматі, і щоб військові «не сиділи без діла», їх відправили на спостережний пункт. Це було в селі Новомихайлівка на Донеччині. Командири по рації заповнили Миколу, що обстановка там спокійна, нічого не відбувається. Військові послушали і вирішили не брати з собою багато зброї та боєприпасів. «Приблизно о 7 ранку росіяни пішли в наступ на наш спостережний пункт», - згадує Микола. Військові трималися дві години, а потім закінчився боєкомплект.

«Російські спецпризначенці зайшли на нашу позицію. Мене поранили з кулемета в руку, одного побратима вбили, троє залишились живі. Їм казали: «Не бойтесь, будете жити, все буде хорошо», - згадує військовий. «Мої товариші надіялися на полон. А їх відвели 300 метрів вище по посадці і розстріляли». Микола з пораненою рукою лежав на бруствері, біля окопів. Подумки, каже він, попросився до життя, але все ж молився, щоб жити. Російські солдати підійшли до нього, забрали його турнікет і мобільний телефон. Один з них наставив рушницю, хотів «добити» лежачого. Але з якоїсь причини передумав, забрав у нього одяг і

летить з боку українських позицій, то помавав йому вцілілою рукою. «Я дав знак, що живий і через 15-20 хвилин підійшов бойовий медик. Вколов знеболювальне. Потім ми бігли 4 кілометри до евакуаційного БТР», - згадує чоловік.

### НА ВІЙНУ ПІШОВ ЗАМІСТЬ БРАТА

До війни Микола наймався на різну роботу: зрізав небезпечні дерева над будинками, чистив колодязі. У 2017 році він влаштувався слюсарем-електромонтажником на залізницю у рідному місті Жмеринка. Працював у ДЕПО: ремонтував вантажні вагони, підйомники. Поруч з ним працював його молодший брат. Повномасштабне вторгнення вони обидва зустріли на роботі. Бачили вранці 24 лютого над головами ракет.

Уже тоді Микола зрозумів, ця війна не омине нікого. «Коли був приліт двох ракет у Жмеринці, я був за 200-300 метрів від епіцентру вибуху. Це неподалік від ДЕПО. Того дня зламався кран і мене викликали ремонтувати. Вийшов перекурити і раптом чуємо вибух. Не було ні шоку, ні страху, стало зрозуміло, що це війна і треба щось робити». Микола твердо вирішив доєднатись до лав ЗСУ. Спершу пішов у військомат. Там відмовили, бо мав броню. Потім, каже, ходив на блокпости і просив військових вручити йому повістку. «У серпні 2022 року хотіли мобілізувати мого меншого брата. Він проходив строкову службу і не мав бронювання. Але мені вдалося домовитися з військоматом, що піду замість нього», - каже Микола. «Брат поїхав додому, а я пішов на війну. Спершу, звісно, казав, що піде зі мною. Та я відправив його додому».

### ПІДЧАС ВІЙНИ ЗАКОХАВСЯ

Після поранення Миколу везли у лікарню в Покровську. Там до нього підійшов лікар, поглянув на почорнілу поранену руку і відразу промовив: «Ти ж розумієш?» І Микола розумів - руку не врятувати.

Найбільше чоловіка підтримувала кохана Яна. Вони були знайомі давно, але дружили. На відміну від батьків, від

від мене. Але за кілька днів Яна заходить у мою палату в Дніпрі. «Я злякався, рознервувався. Бігом накрит покритим плече. А вона каже: ти думаєш я не розумію, що там?» Микола каже, що у той момент зрозумів, що Яна його не кине.

### ПРОТЕЗ

З Покровська Миколу перевели в шпиталь у Дніпро, потім - у Вінницю. «Спершу від держави мені запропонували безплатно встановити на руку нерухомий косметичний протез. Я відмовився». Микола став шукати, де ще можна протезуватися і знайшов клініку Protez Foundation. Протезування у результаті він проходив у Міннесоті, США. Там йому встановили розумний біонічний протез від Esper Bionics, зроблений в Україні. Цей протез начинений електронікою, має шість двигунів. Може підіймати 12 кілограмів. Серед мінусів - боїться запилення й води. Микола пояснює, що від пилу будуть стиратися шестерні.

«Мені знадобилось пів хвилини, щоб зробити один рух. Я швидко навчився користуватись протезом. Наступного дня після встановлення тримав паперовий стаканчик. З цим протезом я не відчуваю себе інвалідом», - каже Микола.

### РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА ХОБІ

Микола проходить реабілітацію на Закарпатті. Це була філія клініки Protez Foundation. Спочатку, каже він, був трохи у відчаї, що з протезом не може повернутися на попередню роботу. Про свої переживання він ділився з працівниками клініки, волонтерами. «Я ще зі шкільних років любив конструювати, часто потрапляв у ситуації, пов'язані з електрикою, било током кілька разів, - сміється Микола. - Я складав павербанки, сам робив зарядні пристрої до автомобілів».

На реабілітації військового познайомили з волонтерами лабораторії безпілотників «Дронарня». Там збирають, розробляють і ремонтують дрони на фронт. Головний інженер й ідеолог «Дронарні» Максим Шермет запросив Миколу в Київ, щоб показати, як складати безпілотники. «Я бачив, що це війна дронів і вони дуже

чим не зрівняти». Зараз Микола складає дрони як в лабораторії у Києві, так і в себе вдома у Вінницькій області.

### НОВЕ ЖИТТЯ ПІСЛЯ ТРАВМИ

Микола каже, що не приніс війну до себе додому. Чоловік запевняє, що зумів залишити пережите позаду, почав життя заново. Після протезування він чекав нагоди освідчитися Яні. Запросив її на концерт Артема Пивоварова і домовився з організаторами, щоб прямо зі сцени освідчитися коханій. «Одружилися ми в мій день народження, 7 жовтня минулого року. Відзначатимемо в один день дві великі події - народження і весілля», - каже Микола.

В червні чоловік планує переїжджати з родиною на Закарпаття. У клініці, де він був на реабілітації, його взяли на роботу адміністратором. Микола консультуватиме поранених бійців, допомагатиме їм впоратися з ПТСР.

Уже зараз він спілкується з пораненими телефоном. «В них до мене більше довіри, ми ж були в однакових умовах. У клініці я людина першого контакту. Слухаю військового, направляю до інших фахівців і підказую, ділюсь досвідом», - каже Микола.

Чоловік був вражений різницею у ставленні до ветеранів у США та Україні. «Такі хлопці, як я, часто почувуються, як використаний матеріал. Добитись чогось - нереально після поранення», - веде далі чоловік. Військовий каже, що змушений був оскаржувати висновки ВЛК. Його з ампутованою рукою хотіли визнати обмежено придатним. Він домігся, аби його визнали непридатним до військової служби. Попри різні розчарування, він продовжує складати дрони і допомагати державі.

Свою мотивацію пояснює легко: «Саме дрон врятував моє життя». Сьогодні Микола Ворончук склав уже 10 безпілотників і не планує зупинятися.

### Леся РОДІНА, для ВВС Україна,

14 травня 2024 року === <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/ckdqvvy0j0o>

## Більше половини українців із розумінням ставляться до підвищення цін на електрику, - опитування

**40% вважають, що підвищувати тарифи не треба, навіть за умов погіршення ситуації з електропостачанням.**

Більше половини українців (55%) із розумінням ставляться до підвищення тарифів на електроенергію для забезпечення ремонту зруйнованих об'єктів інфраструктури.

Про це свідчать результати опитування групи «Рейтинг».

45% опитаних вважають, що для забезпечення ремонтної кампанії можуть бути підвищені тарифи на електроенергію з урахуванням матеріального статку та обсягів споживання домогосподарства, ще 10% - що тариф варто підвищити всім споживачам.

Разом із тим, 40% вважають, що підвищувати тарифи не треба, навіть за умов погіршення ситуації з електропостачанням.

Система не витримала: перші віялові відключення

Про необхідність підвищення тарифів з урахуванням статку та споживання частіше зазначають мешканці центральних областей, обласних центрів, молодші та заможніші опитані.

Більшість респондентів (67%) погоджуються з тим, що у випадку підвищення тарифів незахищені верстви населення мають отримати допомогу від держави. Близько чверті (26%) з цим не погоджуються. Опитані із сільської місцевості та групи з нижчим доходом частіше за інших не погоджуються з цією тезою.

70% опитаних вважають, що минулорічне підвищення тарифу дозволило відновити на належному рівні пошкоджені об'єкти енергетичної інфраструктури. На питання про те, чи були відновлені потужності протягом минулого року, 59% респондентів відповіли, що інфраструктура була відновлена на достатньому рівні, 11% - що відновлена повністю.

Ще 15% респондентів вважають, що інфраструктура була відновлена на недостатньому рівні, 2% - що не була відновлена взагалі. 13% опитаних не змогли визначитись щодо цього питання. Жителі східних областей, обласних центрів та опитані середнього віку оцінюють ефективність відновлення гірше.

На думку 41% респондентів, всю енергетичну інфраструктуру потрібно відновлювати вже зараз. 52% вважають, що наразі відновлювати потрібно тільки найважливіші об'єкти, а решту - після війни. Ще 3% дотримуються думки, що будь-яке відновлення потрібно відкласти на післявоєнний період. Мешканці півдня та міст частіше вважають, що всю інфраструктуру потрібно відновлювати вже зараз.

Аудиторія опитування: населення України віком від 18 років і старші в усіх областях, крім тимчасово окупованих територій Криму та Донбасу, а також територій, де на момент опитування відсутній український мобільний зв'язок. Вибіркова сукупність: 1200 респондентів. Метод опитування: CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing) - телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера. На основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів. Помилка репрезентативності дослідження з довірчою імовірністю 0,95: не більше 2,8%.

Таня МАТЯШ, авторка новин, 15 травня 2024 року

[https://lb.ua/society/2024/05/15/613470\\_bilshe\\_polovini\\_ukraintsv\\_iz.html](https://lb.ua/society/2024/05/15/613470_bilshe_polovini_ukraintsv_iz.html)

# Важкий шлях до ПЕРЕМОГИ нашої над ворогом

**Візит Володимира Путіна до Китаю очікувано приділялося багато уваги. Й не тільки тому, що це був символічний візит – адже Китай став першою країною, яку російський керівник відвідав після свого «переобрання» (хоч, з іншого погляду, а куди ж йому ще їхати? Перелік країн, які може відвідати Путін, після нападу Росії на Україну значно обмежився). Але й також тому, що путінська поїздка ніби вписувалася у довгу дипломатичну естафету.**

## Точка зору

ж тому, що переконаний: Україна і Захід не схватять таких пропозицій, а тому без зайвого ризику можна погратися у «миротворця». Ще й разом із китайським колегою. Що дійсно ми могли спостерігати під час путінського візиту до китайської столиці – так це спільні спроби Росії і Китаю не стільки торпедувати Саміт миру у Швейцарії, скільки змінити

участь, бо ж лідери західних країн і без таких зустрічей підтримують український підхід. Є символічним, що саме у день перебування Путіна у Харбіні президенти ПАР і Бразилії Сиріл Рамафоса і Лула да Сільва, два давніх приятеля Росії і Китаю, відмовилися від запрошення на саміт. І, насправді, це і є головною задачею Москви і Пекіна – понизити рівень участі, переконати у недоречності поїздки, зменшити кількість учасників, а на самому саміті добитися конкуренції мирних планів й ухвалення «беззубої резолюції».

Тому що в такому разі Китай – тепер вже від імені багатьох країн «глобального півдня» – зможе нагадати, що Захід не впорався зі своєю миротворчою місією й альтернативи російсько-українським переговорам (під китайською егідою?) просто немає. Й саме заради цього Путін і Сі Цзіньпін докладають неабияких зусиль не стільки навіть для зриву швейцарського Саміту миру, скільки для підміни його змісту і перспективи.

**Віталій ПОРТНИКОВ, журналіст і політичний коментатор, оглядач Радіо Свобода і Крим.Реалії, 18 травня 2024 року**  
<https://www.radiosvoboda.org/ukrayina-samit-myr-u-kytay-rosiya/32952637.html>

## Україна і світ. Путін і Сі

### намагаються «торпедувати» Саміт миру

Цій поїздки передували візити до Пекіну федерального канцлера Німеччини Олафа Шольца і державного секретаря США Ентоні Блінкена, візит самого голови КНР Сі Цзіньпіна до Парижу та його перемовини із президентом Еммануелем Макроном та очільницею Єврокомісії Урсулою фон дер Ляен... Могло здаватися, що голова КНР Сі Цзіньпіна, як лідер, який має можливість спілкуватися і з керівниками західних країн, і з Володимиром Путіним, здатний закликати російського президента до здорового глузду – тобто до припинення війни. Слова про необхідність мирного врегулювання конфлікту в Пекіні справді звучали. Однак нам довелося переконатися, що

китайське бачення такого врегулювання значно відрізняється від українського і західного.

Вже напередодні приїзду Володимира Путіна до Пекіну міністерство закордонних справ КНР оприлюднило власне бачення закінчення війни, яке можна було схарактеризувати як план її заморожки без жодних гарантій безпеки й відновлення принципів міжнародного права, практично знищених Росією.

#### ГРА У «МИРОТВОРЦЯ»

І Путін похапцем схвалив цей план і перед візитом, і під час свого перебування у Китаї. Тому, що дійсно зацікавлений у перемир'ї або

його порядком денний, продемонструвати, що існують альтернативні плани врегулювання, звести саму ідею припинення війни до ідеї придушення вогню. Таке формулювання може створити для Китаю образ посередника у конфлікті, а для Росії – імідж «миролюбної країни». Однак для України воно не гарантує ані миру, ані безпеки.

#### «ІН'ЕКЦІЯ» ДЛЯ КРАЇН ГЛОБАЛЬНОГО ПІВДНЯ

Проте такий підхід може бути своєрідною ін'єкцією для країн Глобального Півдня. Адже саміт у Швейцарії розрахований саме на їхню

## Про візит, який справді важливий, і гру на гітарі

Після перебування у Києві Держсекретаря Блінкена запрошують лише один висновок: у США досі не зрозуміли, що візити до Києва високопоставлених представників Адміністрації в умовах геноцидної війни вже не є самодостатньою цінністю, якими вони були у мирні та не завжди безхмарні у відносинах із США часи. Солідарність та підтримка з Україною вже третій рік як вимірюється рівнем та швидкістю наданого озброєння, фінансової підтримки і рішеннями, які не пропускаються через фільтр «Як на це відреагує Росія?», а не просто фактом візиту, якою б виснажливою не була подорож зараз через океан до Києва. І тим паче не вимірюється грою на гітарі в київському барі. У розпал чергового загострення на фронті, котре відбулось, не в останню чергу, і через тривале блокування (не плутати з розглядом) допомоги у Конгресі, це виглядає як як вдалий елемент «м'якої сили», а щонайменше як елемент м'якої неадекватності.

Очевидно, що була й інша сторона візиту, за закритими дверима, з фокусом на некомфортні для України теми. Ухвалення ба-

гатостраждального пакету допомоги розв'язало руки Вашингтону знову ставити руба питання про корупцію, про відходи від демократичних практик і принципів. Поки що це робиться не публічно, але робиться і в помітно жорсткішій формі. Хоча інколи складається враження, що навіть після повномасштабного вторгнення РФ Байден та окремі представники його Адміністрації і надалі вважають, що найбільша загроза для України – це корупція, а не Росія. Один з показових моментів – традиція продовжувати зустрічі високопоставлених візитерів виключно з вузьким колом антикорупційних активістів. Також незрозуміло, чи Блінкен є тим представником Адміністрації, який в принципі здатен ставити руба такі питання. Так, щоб українські можновладці змогли «get the message», а не «guess the message». Хоча насправді українським посадовцям пора б вивчити детально, чому Байден так вперто, наполегливо й наперекір думці військових хотів вивести американські війська з Афганістану. Не тільки і стільки тому, що так дбав про американських військових там чи обіцяв покінчити з «вічними

війнами» під час кампанії, а тому, що впродовж майже двох десятиріч тісної взаємодії з Афганістаном не бачив реальних, видимих змін в плані побудови демократичної держави і в контексті боротьби з корупцією, скільки б допомоги не надавалось цій країні з боку США. Звичайно, Україна не Афганістан, у нас зміни є навіть попри значно скромнішу підтримку, але й вимоги до нас як до майбутнього члена ЄС і потенційного члена НАТО теж значно вищі.

І якщо вже йдеться про візит, який насправді важливий наразі для України – так це візит Президента Байдена на ініційований Україною інаугураційний «саміт миру» у Швейцарії. Однак, цей візит якраз не був підтвердженням ні до візиту Блінкена, ні, так розумію, після нього. Хоча американська сторона багато робила для того, аби

Україна продемонструвала бажану перемагати не лише на полі бою військовому, але й полі бою дипломатичному. А також постійно заохочувала нас максимально працювати з Глобальним Півднем – з таким акцентом, наче від нього, а не від колективного Заходу, насправді залежить перемога України у війні. Однак, маємо розуміти, що ми вже увійшли в період активної взаємодії не лише з президентом Байденем, але й кандидатом Байденем. І якщо президент Байден ще міг би з легкістю погодитися прийти на саміт (тим паче, до того він буде на G7 в Італії, логістично досить зручно), то кандидат Байден має зважити всі виборчі плюси та мінуси такого кроку. Які можуть бути реальні результатами (як кажуть дипломати – deliverables) з точки зору ПЕРЕОБРАННЯ Байдена, а не з точки зору підтримки України. Тим паче

у ситуації, коли він максимально зацікавлений розбити швент передвиборчий наратив табору Трампа, що Байден дбає про Україну більше, аніж, власне, про американців.

І останнє: важливо пам'ятати, що параметри підтримки України задає президент США. Не Салліван, не Блінкен, і не Бьорнс. Вони просто намагаються гарно виконувати свою роботу з наповнення заданих президентом параметрів, не опсорюючи їх. Тому треба працювати над розширенням наявних параметрів, а не їх наповненням.

**Вперше опубліковано на TSN.UA**  
**Альона ГЕТЬМАНЧУК,**  
**директорка центру «Нова Європа», блог на сайті «Українська правда»,**

**15 травня 2024 року.**  
**<https://blogs.pravda.com.ua/authors/hetmanchuk/6644a7728e7c4/>**

## Навіщо Росія посилює ядерний шантаж?

**Від початку повномасштабної війни Україна політично обмежена у повному застосуванні свого права на самооборону, зокрема у знищенні військових цілей на території Росії. Очевидно, що захист нашої держави в затайній війні передбачає ураження сил в тилу ворога. Відповідно до міжнародного права, такі дії цілком можна вважати елементом самозахисту країни від агресора, а не агресією проти іншої держави.**

Утім, наші союзники не підтримують використання наданої Україні зброї по РФ, чим зв'язують руки Силам Оборони, не даючи їм використати військовий потенціал на повну потужність. Остерожність Заходу можна пояснити спробами обмежити війну, не допустити її ескалації чи втягнення країн НАТО до протистояння з Росією. Західні політики часто витрачають час на оцінку ризиків у процесі прийняття рішень, але нинішній етап протистояння вимагає змін у цих підходах. Частина західного політичного вже визнає, що допустилася стратегічних помилок у підтримці України. Дотримання рамок, які є зрозумілими і передбачуваними для Москви, може мати катастрофічні наслідки, тож західні політики все частіше обирають стратегію «невизначеності», коли Росія може лише здогадуватися про можливі кроки наших союзників.

Нині у політичному полі західних держав послідовно порушують тему ймовірного надсилання західних військ в Україну, дозволу завадати наданою нашими партнерами зброєю

ударів по території РФ та потенційної участі НАТО у захисті українського неба. Президент Франції Еммануель Макрон в інтерв'ю The Economist сказав, що не змінив своєї думки та не виключає відправлення своїх військ в Україну на запит нашої держави, якщо РФ прорве лінію фронту. Також можна побачити відносний зсув позиції Заходу щодо українських ударів по законних військових цілях на території Росії. Глава МЗС Великої Британії Девід Кемерон зазначив, що Україна має право використовувати надану Лондоном зброю для ударів по цілях на території Росії. Міністерка закордонних справ Латвії Байба Браже теж заявила, що Україна вже отримала від деяких партнерів дозвіл бити по російській території. Відповідь Держсекретаря США Ентоні Блінкена під час нещодавнього візиту у Київ також була неоднозначною, оскільки він прямо не заперечив можливість використання американської зброї по РФ.

Варто згадати і про дискусію про безпальотні зони в Україні, які б забезпечувалися, зокрема, західними країнами. Таку амбітну опцію активно обговорює керівництво Німеччини, а також високопосадовці Литви. Однак схоже на те, що всі заявлені Заходом сценарії все ще лишаються на рівні обговорень та поки не мають практичної імплементації. Ситуація, за якою російська війська можуть безперешкодно бомбардувати Україну і безтурботно концентрувати військові сили поблизу українського кордону, абсолютно властиве росіянам. POLITICO зазначає, що стрімкий і концентрований наступ на Харківщину, вдавас, зокрема, за рахунок зосередження на кордоні великої кількості техніки та військовослужбовців, які не боялися ударів із західного озброєння.

Аби переконати політиків США дозволити застосовувати американську зброю по російській території, група українських парламентарів нещодавно відвідала Вашингтон. Натомість Москва прагне зберегти поточний стан справ за рахунок відкритого шантажу та дипломатичного тиску, ключовим елементом яких стали ядерні погрози. Сподіваючись стримати важливі політичні рішення Заходу, російська сторона посилює таку риторику. За дорученням правителя Кремля Володимира Путіна російська армія розпочала підготовку до навчання із застосування нестратегічної ядерної зброї. Москва заявила, що ядерне стримування має стати «протвержевальним сигналом Заходу і його маріонеткам у Києві». Водночас російські посадовці розпочали офіційно залякувати Захід «катастрофічними наслідками» у разі посилення допомоги Україні, особливо у випадку розширення території її застосування. Крім цього, МЗС Росії відкрито пригрозило ударами по «військових об'єктах Британії» на території України та за її межами, а також знищенням французьких військ у разі їх прибуття в нашу країну. Істерика росіян збіглася з неминучим прибуттям в Україну значної кількості ракет та домовленостями про АТАСМС. У відповідь Велика Британія вирішила вислати російського військового аташе, позбавити дипломатичного статусу деякі об'єкти нерухоності, а також обмежити термін дії дипломатичних віз для представників РФ.

Рупори Кремля додатково вивернули ситуацію, аби пред'явити міжнародній спільноті «докази» того, що Захід хоче завдати Росії стратегічної поразки, а українці – лише інструмент у цій «геополітичній боротьбі».

Разом з цим, росіяни додають до своїх тез історичні маніпуляції ще часів Наполеона: мовляв, французькі війська завжди хотіли підкорити російські землі. Також Кремль закликав Захід не порушувати свої демократичні цінності через співучасть у «злочинах режиму Зеленського», адже Україна нібито використовуватиме західну зброю для тероризму проти мирного населення РФ.

Безумовно, частина Заходу боїться ядерної ескалації та не бажає перетинати «червоні лінії» Росії. Однак безвідповідальна риторика путінського режиму стала черговим доказом того, що Кремль зацікавлений тільки в подальшій ескалації ситуації. Прем'єр-міністр Великої Британії Ріші Сунак заявив, що через Путіна нині світ ближчий до ядерної ескалації, ніж будь-коли з часів Карибської кризи.

Найбільш влучну пораду росіянам дав координатор Ради нацбезпеки США зі стратегічних комунікацій Джон Кірбі: щоб вберегти свої війська від ураження зброєю західного виробництва, РФ має вивести їх з території України. Скасування самообмежень Заходу у російсько-українській війні видається можливим, але потребуватиме потужної дипломатичної роботи. Всі необхідні Україні системи озброєння зрештою з'явилися, однак часто лише після втрати вікна можливостей на полі бою. Тож прийняття вчасних рішень є надважливим фактором у нинішніх реаліях війни – Україна не має часу чекати.

**Блог на сайті «Цензор.НЕТ»,**  
**Громадянська мережа ОПОРА,**  
**20 травня 2024 року**

**=====[https://m.censur.net/ua/blogs/3490303/navischo\\_rosiya\\_posilyuyue\\_yadernyyi\\_shantaj](https://m.censur.net/ua/blogs/3490303/navischo_rosiya_posilyuyue_yadernyyi_shantaj)**

## КОЛИ І НАВІЩО ВИНИКЛИ ІМЕНА ПО БАТЬКОВІ

З іменем по батькові все не так просто, як здається, каже Олександр Скопненко, кандидат філологічних наук з Інституту мовознавства Олександра Потебні. Імена по батькові виникли в князівську добу – після хрещення Русі в 988 році, вважають дослідники. До того часу люди були язичниками і мали багато імен, вони рідко повторювалися, розповідає кандидатка філологічних наук з Інституту української мови Ірина Єфименко.

Але з приходом християнства дітей почали хрестити,

батькові. Після Другої Світової до СРСР відійшла Західна Україна і Закарпаття. Тепер усі українці жили в межах однієї країни, СРСР. Це – «можливість відновити прадавні українські традиції», зокрема вживання імені по батькові, вважав Володимир Островський у 1946 році, який до 1939 жив на підконтрольних Польщі землях, де по батькові практично не вживали.

Але люди неохоче до цього поверталися. У листах Коцюбинського, Старицького, Панаса Мирного, Нечуя-Левицького (які жили в Російській імперії), багатьох інших відомих людей на межі XIX і XX століть можна знайти звертання на ім'я по батькові. Але багато

сандр Іванович Скопненко, а вони звертаються до нього так, як вважають доречним. Майже завжди це «пан Олександр», каже він. І його внутрішнє опитування студентів показало, що 90% вважають таке звертання нормою. Мало того, каже мовознавець, колеги по університету в офіційних листах теж пишуть йому «пан Олександр».

«На наших очах зароджується нова форма, хоч ще і не застигла, і ми не знаємо, чим це закінчиться», – вважає мовознавець. На Галичині «пан-пані» вкорінене і широко поширене. Тут більше ніж в інших регіонах можна почути таке звертання.

**В Україні в останні роки дедалі частіше лунають радикальні заклики відмовитися від імені по батькові. Такі тренди відмічають у провідних університетах країни, це обговорюють у соцмережах. Натомість пропонують звертатися до українців пан чи пані. Цей тренд не новий, і українські науковці сперечаються через це вже багато років. Петиції про відмову від імені по батькові почастішали на сайті президента з початком великої війни, хоча і не збирають багато підтримки. Причини різні – хтось вважає, що деякі батьки не достойні того, щоб згадувати їх у своєму імені. Хтось переконаний, що це просто мовний пережиток і «без гугла ніхто навіть не знає, як по батькові Богдана Хмельницького, Івана Мазепу чи хоча би Віталія Кличка». Але головний аргумент – ім'я по батькові нібито придумали в Росії, в Європі такого немає, тому «ми маємо бути ближчі до європейців і далі від країни-агресора». Що про це думають мовознавці, як про це вже сварились українські історики раніше та чи справді ім'я по батькові – це російська традиція?**



## Чому в Україні говорять про відмову від імен по батькові та вважають їх російською традицією

імена їм давали священники, і зазвичай це було ім'я святого, на іменини якого народилася дитина. Святих було не так багато, тому список імен став обмеженим. Так з'явилися імена Олексій, Іван, Петро, Михайло. В одному селі могло бути п'ять Іванів, і виникла потреба розрізняти дітей за іменем батька. Батька шанували, знали, і так з'явилося ім'я по батькові, каже Ірина Єфименко.

У літописах імена по батькові на -іч, -ович, -євич вживали навіть частіше, ніж імена, каже вчена. У «Плачі Ярославни» зі «Слова о полку Ігоревім» немає і згадки про те, що Ярославну звали Єфросинія. Тобто імена по батькові з'явилися ще задовго до появи Москви, каже Єфименко. Але питання в тому, чи були імена по батькові поширені поза межами знаті? Олександр Скопненко каже, що в князівську добу, а згодом і у Великому князівстві Литовському, куди відійшли етнічні українські землі, імена по батькові поступово поширилися серед української шляхти і дійшли до селян. Про це свідчать юридичні документи тих часів. Там можна знайти скарги селян, які вказували свої імена по батькові або прізвища, які виникли на основі цих імен. Наприклад, Іван Дашкович, Марко Якубович. Загалом прізвища з'явилися значно пізніше, ніж імена по батькові. Багато прізвищ, які згодом поширилися, виникли за часів козацтва. У реєстрі козаків Богдана Хмельницького було 40 тисяч людей і майже всі – з прізвищами. Загалом прізвища стали стабільним явищем у XIX столітті.

### ЯКИМ НАСПРАВДІ БУВ РОСІЙСЬКИЙ ВПЛИВ

Після занепаду Київської Русі українські землі переходили від однієї держави до іншої. І повсюди були свої звичаї. Козаки – не лише шляхта, а і міщанство, селяни – використовували імена по батькові, каже Скопненко. Але загалом у Речі Посполитій не було такої традиції, тому в XVIII столітті імена по батькові почали занепадати. «Українська шляхта почала зраджувати старі звичаї і вживати польське звернення пан, пані», – писав про польський період у 1946 році в газеті «Радянський Львів» Володимир Островський, журналіст і громадський діяч, якого того ж року оголосили «українським націоналістом» і заборонили в СРСР. «За прикладом шляхти пішли міські люди – ремісники та купці, всі залюбки вживали назви пан, пані – аж до млюсності, майже у кожному реченні», – писав Островський. Сполучені селяни, пояснював він, не називали себе ні «панями», ні на ім'я по батькові.

У Росії, під владою якої частина України жила кілька століть, селянам забороняли мати імена по батькові. «Коли Хмельницький писав листи до московського царя, – каже Скопненко, – їх часто виправляли, тому що форму по батькові можна було використовувати тільки за дозволом царя». Катерина II постановила, що ім'я по батькові можуть мати тільки вищі класи. У російських документах того часу селян підписували «Іван Петров син», але не Іван Петрович, каже Скопненко. Відтак, втративши незалежність, українці що в Росії, що в Польщі на кілька століть втратили і традицію вживання імені по батькові. Хоча відсилання до походження у своїх іменах вони часто мали, каже докторка філологічних наук Лариса Масенко. Наприклад, у селі дитину могли неформально кликати іменем батька. Або і матері – Горпиничами, Ярпиничами – якщо матір була вдова або «чимось переважала в родині чоловіка».

### ЛЕСЯ УКРАЇНКА: НЕ ЛЮБЛЮ «ОТЧЕСТВА»

На початку XX століття все почало мінятися – прості українці вже мали не лише прізвища, а й імена по

інших українських інтелектуалів росли з розумінням, що повинні зберегти свою мову і традиції, а їхні батьки, їхні діди імен по батькові не мали, пояснює Олександр Скопненко.

Словник редакції Бориса Грінченка 1907-1910 року має дві титульні сторінки, каже мовознавець. На українській титулці було ім'я та прізвище укладача, на російській – ім'я, прізвище та по батькові. Скопненко каже, що так Грінченко дав зрозуміти, що «традиція імені по батькові для нього не зовсім українська». Діячі «Розстріляного відродження» Юрій Яновський, Микола Хвильовий і Микола Куліш теж вважали, що вживання імені по батькові не є традиційним. Леся Українка в одному своєму листі писала: «Вельмишановна пані товаришко! Не зову Вас на ймення – «отчество», бо, правду кажучи, «отчества» Вашого я не знаю, та й не дуже люблю сей чуженародний звичай величання». У листах письменників з Галичини та Буковини імена по батькові майже не зустрічаються. Мовознавець, історик і лексикограф Іван Огієнко, який з 1944-го жив за кордоном і перелідувався радянською владою, хотів покласти край таким дискусіям інтелектуалів. Думка про те, ніби імена по батькові – це «московський вплив», є «історично неправильною», писав він у 1958 році. Це засвідчить кожен літопис, написаний до початку московського впливу на Україну, аргументував вчений. «Простий народ, звичайно, зве один одного тільки по імені, але осіб поважних зве ще й по батькові, – і це не з якогось московського впливу, а виключно по власній традиції, що живе в нас уже над тисячу літ», – писав Огієнко. Але інтелектуали не припинили сперечатися.

### МОЖНА ЗАПРОСИТИ ПАНІ НА ТАНЕЦЬ?

З новою силою суперечки відновилися у 1990-х. «Етнографі сазало, що треба відмовитися від імені по батькові, і частково вживання цих назв почало звужуватися», – запевняє Лариса Масенко. Але як тоді шанобливо звертатися до людей, якщо не за ім'ям по батькові? Звертання «товариш», попри своє перше доброзичливе значення «друг», відійшло в минуле через асоціацію з комуністами, а українське «добродій» не прижилося, кажуть мовознавці. Лариса Масенко каже, що хотіла поширювати звертання пан-пані. Але коли в ефірі радіо у 90-х вона звернулася до слухачів «шановне панство», їй надійшло багато обурених відгуків у відповідь. «Ніякі ми не пані», – писали люди. Було поширене хибне сприйняття, що називати когось пан чи пані – це якось «по-панськи», а в українців, які виростили під російським впливом, були ще й неприємні асоціації з часами кріпацтва та панщини. Але з роками – можливо, через відсутність заміни – звертання пан-пані для багатьох людей перестало звучати обурливо.

У результаті вийшло «щось середнє», каже Олександр Скопненко. «Коли вперше я почув, як до мого колеги, професора Бурячка, звернулося «пане Андрію» – мені було погано. Чоловікові за 60, а до нього так звернулися діти, студенти, яким ще і 20 немає», – каже вчений. Це вважалося фамільярністю, моветоном – за класичними правилами, студенти мали би звертатися до людини, старшої за них віком чи посадою, на «пан + прізвище». Це би свідчило про дистанцію між ними, пояснює Скопненко. «Пан Андрій», «пані Ілона» – так можна казати тільки своїм близьким, друзям чи тим, кого хочете запросити на танець, каже вчений. Але норму диктують самі мовці, пояснює він, і зараз уже абсолютно нормально звертатися до людини на пан + ім'я. У Києво-Могилянській академії, де працює Олександр Скопненко, це мало кого дивує. Коли сьогодні викладач знайомиться зі студентами, то представляється Олек-

### ЯКЕ МАЙБУТНЄ ЧЕКАЄ НА ІМ'Я ПО БАТЬКОВІ

Про тренд на поступовий спад вживання імені по батькові ВВС Україна розповіли викладачі не тільки Києво-Могилянської академії, а й Київського національного економічного університету імені Василя Гетьмана та Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Це неформальне правило, не прописане в офіційних рішеннях чи методичках, кажуть викладачі. Те саме відбувається у деяких школах і дитсадках. Хоча і не скрізь. Вихователька з Волинської області розповіла ВВС Україна, що в їхньому садку дітей вчать звертатися до старших на ім'я по батькові. Такий стиль спілкування і між колегами. «Діти як губка – чують, що одна вихователька каже на іншу просто Марічка чи просто Іванівна і собі так починають викрикувати. Так діти втрачають дистанцію». На ім'я по батькові часто звертаються в банках, офіційних установах, лікарнях. «І це не якісь внутрішні правила, кожен лікар вирішує сам», – каже стоматологиня, яка працює у Києві.

Намацуючи спосіб, як правильно звернутися до пацієнтів, бувають і курйози. «Одного разу я записувалася до стоматолога і адміністраторка сказала: «Добре, Маш, зараз дивлюся в розклад», – каже киянка Марія. Таке стрімке скорочення дистанції її здивувало. Останнім часом форму імені по батькові не використовують, звертаючись до керівництва, каже мовознавиця Лариса Масенко. Хоч для багатьох працівників це не завжди комфортно чи звично. Вона сама зізнається, що хоч звикла, що колеги та київські інтелекти називають її «пані Лариса», до керівника вона все ще каже «Павло Юхимович». Можна було би сказати «пане директоре», міркує мовознавиця, але така форма звернення поки що не прижилася.

Коли мовознавці говорять про тренд відмовлятися від імені по батькові, у них змішані відчуття. «Яка іронія долі: вони (росіяни – Ред.) нашу традицію собі взяли, потім – у нас забрали, а потім нам же накиннули, і через це ми хочемо від неї відмовитися», – каже Олександр Скопненко. Під час суперечок українці також часто хибно вважають, що імені по батькові немає у ЄС, куди так прагне Україна. Але насправді іспанці у своєму повному імені мають як ім'я матері, так і батька. А ісландці не мають прізвищ – тільки ім'я матері чи батька плюс закінчення «сон» (син) чи «доттір» (донька). «Чому ми повинні дарувати свою традицію росіянам? Ми навпаки маємо боротися за своє і доводити, що це історично і глибинно наше», – каже Ірина Єфименко, кандидатка філологічних наук з Інституту української мови.

Навряд чи так налаштовані більшість українців. «У нас, на жаль, уже склалася тенденція – усе, що збігається з російською мовою, нині вважають не українським», – каже Скопненко. Він прогнозує, що за 50 років ім'я по батькові в Україні остаточно занепаде. А Лариса Масенко звертає увагу на те, що через війну багато українців переїхали в західні регіони чи жили в Польщі, тому звертання пан-пані може поширитися ще більше. Та все ж будь-які прогнози «непевні», каже Олександр Скопненко. На переконання українців ще можуть вплинути багато подій і суспільних тенденцій, переконаний мовознавець.

Ілона ГРОМЛЮК,  
сайт «ВВС Україна», 26 ТРАВНЯ 2024 РОКУ  
На світліні: імена по батькові мають довгу та просту історію в Україні  
(У скороченому вигляді. Повністю, зі всіма світлинами, читайте за посиланням: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cj77179egreo>)

**На нашій сторінці у травневому випуску газети – четверо авторів з творчої Дніпропетровщини. Тут – і прозаїчні твори. і поезія. всі – на тлі війни проти паразитарної імперії. Це Олена ШВЕЦЬ-ВАСІНА, Наталя ФЕДЬКО, Ярослав ТРИНЧУК і Сергій ЗІНЧЕНКО**

## Ще один уривок з книжки «Хто ми?»

Філософія людини повинна опиратися на такі принципи. Перше – людина має бути щасливою. Людина має бути дуже щасливою. Людина не повинна почуватися винною за своє щастя. Більше – вона зобов'язана зробити щасливою тих, кого вона любить і за кого вона відповідає. Обов'язково має тонко відчувати, де закінчується її добра воля і починається зла воля у відношенні до ближнього. Людина має сама обирати, з ким їй бути, але також нести відповідальність за цей вибір, усвідомити різницю між справжнім щастям і короткочасним задоволенням. Не можна забувати, що щастя в любові й здатності творити, а задоволення може виникати від руйнування власного Я (розпуста, пиятика, наркота, крадіжка і т. д.).



Страх перед життям заміни надією, стремлінням шанувати життя, землю, воду, повітря, а також – своє здоров'я. Запам'ятай! Твоя хвороба – це сигнал мозку, що він погано укріплює душу. А неукріплена душа – здобич для стерв'ятників. Не бійся бути самим собою, навіть коли ти відрізняєшся у своїх уподобаннях. Біла ворона перша віддзеркалює промені ранку.

Не намагайся зрозуміти все. На всі питання є відповідь тільки у Творця, а на деякі – тільки у тебе самого. Зневірися, не знайдеш відповіді – у Законах Світлобудови залишиться ще одна чиста сторінка.

Щоб беззаперечно повірити у своє щастя, ти мусиш вчасно витягти його зі шлунка. Спізнився – не нарікай на Долю.

Сумнів і невпевненість у собі породжує страх перед життям. Найогидніші його вияви – це насильство, садомазохізм і прагнення влади над людиною. А саме цим вражені ниці та безликі, і проявляється воно скрізь. Від звичайного сімейного насильства до насильства держави над окремою людиною.

Віджени сумніви. Ти ж то знаєш, що цивілізація споживання чинить перед природою – а значить, перед

собою і Богом – нечуваний злочин: плюндрує землю, забруднює повітря і, що найгірше – умиртвляє воду. Також знаєш, що людство навчилося прикрашати свої злочини так, що нерідко злочин виглядає, навіть, привабливо. І від цього робить їх ще більше.

А ти твориш цивілізацію розуму і усвідомлюєш, що їй необхідно буде вілікувати землю і оживити воду (якщо цього не зробити, то цивілізація загине взагалі). Негайно припинити уніфікацію. В архітектурі, в пісенній творчості, мові, моді, дизайні, кухні тощо. Уніфікація заохочує людину бути лінивою, безініціативною, безлікою. А це – явище не природне для людини. Тим більше, для людини творчої, якою, власне, вона й повинна бути.

Ні на кого не надійся. Власну долю твори сам. Зупиняйся тільки тоді, коли відчуваєш – те, що ти робиш, суперечить волі Творця. І не намагайся комусь щось довести. Хто твій друг, той і буде тобі другом, а ворога ніякі широкі жести чи театральні ефекти не зупинять.

Чітко з'ясуй для себе: думки і вчинки людей мають для тебе тільки ту силу, яку ти їм приписуєш.

Чоловік, який усвідомив своє призначення, вже є сильним. Чоловік, який боїться мети, сильним не стане. Хіба, коли здолає страх. Чим більша мета, тим і ти більший.

Не допускай душевних лінощів. Якщо не тренувати м'язи, то вони атрофуються, якщо не працює душа, вона відмирає.

Коли нестерпно важко, можна кудись сховатись. Втікати від життя не гріх. Але гріх тікати в смерть.

Безперечно, у тому, що в Україні безлад, можна і необхідно звинувачувати владу. Але ця влада існує якщо не з твого вибору – вільна людина таких не обере, – то з твого мовчазного дозволу.

Сумно, але часто людина замість того, щоб шукати правди, втікає від неї. Куди? В нікуди. А поза правдою – злочин, темрява, смерть.

Якщо ти самотній, зумій використати самотність на користь. Навчись бути змістовним сам з собою. Якщо тобі цікаво з собою, то й комусь іншому з тобою буде цікаво.

Будь гордим, та не забувай: гординя не дозволяє самовдосконалюватись, а гідність вимагає досконалості постійно.

У гордині кроки великі, тому, йдучи під її нашіптуванням, ти ризикуєш переступити через самого себе і розминутися з власною душею.

Твій гонор виправданий тільки в одному випадку – коли ти стаєш вічним учнем Творця. Велич душі не ображає Його.

Ярослав ТРИНЧУК,  
м. Дніпро <https://www.facebook.com/trincuk>

### МІНІ-КАЗОЧКА

Жила собі одна дівчина. Не принцеса, просто цікава і неприкаяна душа. І жила вона так, як декому не подобалося. І вміла вона те, що не вміли інші. І навпаки - вона не вміла дечого з того, що від неї чекали. І любила вона цей світ, природу і людей. І любила вона декого більше, ніж говорила. І жила вона довго і щасливо. А потім померла в оточенні своїх дітей, онуків і правнуків... І треба б завершити цю казочку якоюсь мораллю, але авторці ліньки... Тому..

Я просто переказую те, що та дівчина говорила: кожен із нас був народжений для любові. Щоб примножувати любов навколо. І ще. Бог любить нас більше, ніж ми думаємо. Навіть, коли ми дурні. Ось і все... А хто забув про це... Час нагадати... А це просто малюнок - гарна вільна птаха.

Притча і малюнок Наталі ФЕДЬКО, м. Дніпро, 20 травня 2024 року [https://www.facebook.com/profile.php?id=100012571448290&locale=uk\\_UA](https://www.facebook.com/profile.php?id=100012571448290&locale=uk_UA)



### НЕПЕРЕМОЖНА В НАС ВЕСНА

Дзвенить дитячий срібний сміх,  
Кім ніжно лащить до ніг,  
Бує травень.  
Тополі водять хоровод,  
Снується човником народ,  
Спішисть у справах.



Ураз пронизливе виття  
Прискорило серцебиття:  
Ізнов тривога.

«Всі в укриття! Юрба ракет!» –  
Попереджає інтернет.  
Ми всі під Богом...

Нападник не відмолить гріх,  
Знешкодивши старих, малих,  
Цивільних укрів.  
Непереможна в нас весна:  
Без краю рідний сміх луна  
Дітей і внуків!

Олена ШВЕЦЬ-ВАСІНА, м. Дніпро  
<https://www.facebook.com/profile.php?id=100003227858605>

### ПРЕСТОЛ БРЕХНІ МОСКОВСЬКИЙ

(Сонетний триптих)



1.  
Посеред холоду брудна вода  
Престол брехні покійрно обіймає:  
Московію свою оберігає  
Від сонця, що із неба погляда

Тут, в царстві темному, живе орда.  
Що свої хижі наміри ховає  
Під тим престолом, хоч уже вбиває  
Життя в містах і в селах, а біда

За тими вбивцями крокує люто,  
Щоб вільну Україну розіпнути,  
Замордувати дико на хресті,

У безвісті героїв розчинити,  
Майбутнє – павутинням оповити,  
Самі ж ординці – наче як святі.

2.  
Страх душі вицищає від любові.  
Від світла творчості і теплоті.  
Щоб поселити у життя в основі  
Руйнівну паніку. Щоб не рости

До сонця, а в гнилій полові  
Своє життя до краю дотягти.  
Щоб не загадав тебе ніхто у слові:  
Немов без тебе – і життя, і всі світи.

І це бажання гостре (поселити  
У душах страх, а весь народ – гнобити),  
Воно – з Московії, де той престол

Посеред холоду, посеред бруду.  
Там, на посаді, – геть брудна прибузда  
З мітлою у руках посеред зол..

3.  
«Страх переможе душі і тіла,  
Щоб навіть сонце заздрило тій владі  
Яка усе живе перемогла  
І над всіма панує на параді,

Де все мовчить (бо спалене дотла).  
Тому ніхто не стане на заваді  
Священним діям переможця зла!..».

З такою мрією у голові  
Не десь у світі, а в брудній Москві,  
Яка ще в пеклі карми не палає

За все лихе, а хоче нас – туди,  
Щоб замести всіх злодіянь сліди.  
Але Творець завжди перемагає.

Сергій ЗІНЧЕНКО,  
м. Кривий Ріг.